Chilopodele din colecţia „Biospeologica"
(Seriile VII - VIII)

de

Zachiu Matic

595.62:591.9 (24)

În lucrare se prezintă toate chilopodele din colecţia „Biospeologica", seriile VII—VIII, singurele existente la Filiala Cluj a Institutului de speologie „Emil Racoviţă". Se descrie ca nouă pentru ştiinţă specia *Lithobius motasi* dintr-o peşteră din Spania.
Pe baza acestui material sînt discutate unele probleme de taxonomie legate de valoarea unor forme sau subspecii.

Introducere

Prezentarea chilopodelor din colecţia „Biospeologica", seriile VII şi VIII, singurele existente în colecţia Filialei din Cluj a Institutului de speologie „Emil Racoviţă", o găsim utilă din mai multe puncte de vedere. În primul rînd, materialul studiat de noi a fost publicat în diverse reviste de specialitate, ceea ce face ca speciile din această colecţie să fie cu destulă greutate urmărite. În al doilea rînd, pentru miriopodologi este foarte necesară o listă completă a speciilor din această colecţie, cu indicarea numărului de exemplare, cu atît mai mult cu cît aici se găsesc holotipii după care au fost descrise ca noi pentru ştiinţă troglobionte deosebit de interesante. De altfel, şi clarificarea unor unităţi sistematice ca subgenuri, specii şi subspecii s-a făcut în mare parte pe baza acestui material foarte preţios, care a fost colectat sub directa îndrumare a profesorului E. G. Racoviţă.

Revizuind colecţia, am îndreptat unele determinări neprecise şi am determinat toate exemplarele din colecţie, fapt ce a dus la descoperirea

Lucr. inst. de speol. „Emil Racoviţă", t. VII, p. 55—77, BUCUREŞTI, 1968.

a două specii noi pentru ştiinţă, una dintr-o peşteră din Algeria (de lîngă Oran), pe care am denumit-o *Lithobius oraniensis* n. sp., iar cealaltă dintr-o peşteră din sudul Spaniei (dedicată profesorului C. M o t a ş), *Lithobius motasi* n. sp.

Unele subspecii, ca *Lithobius peregrinus serbicus* Matic, *L. validus leptotarsis* Matic etc., au fost ridicate la rang de specie, iar altele, ca *Theatops erytrocephala breuili* Matic, au fost desfiinţate.

Numerele de ordine au rămas acelea pe care le-au dat colectorii, astfel încît oricare specie poate fi şi după acestea uşor identificată. Prezentarea speciilor se face fără ca ele să fie redescrise. La speciile care au fost descrise ca noi pentru ştiinţă după materialul din această colecţie, se indică periodicul, anul şi pagina la care este dată diagnoza.

Colecţia este bogată în *Lithobiidae* şi *Scolopendromorpha*. Geofilomorfele sînt aproape absente. Cu toate că este o colecţie mică, o putem considera — prin valoarea speciilor pe care le conţine — drept una din colecţiile importante din Europa şi drept cea mai bogată în specii din România, fapt ce ne determină a o publica în întregime.

Sistematică

I. Ord. GEOPHILOMORPHA (Pocock, 1895)

1. Geophilus electricus (Linné, 1758)?

2. ♀♀, Petnička Pećina, com. Valjevo, Iugoslavia (1 168 — 1. VII.1923, leg. C h a p p u i s, J e a n n e l, M a g d e l a i n e şi W i n k l e r).

Specie larg răspîndită în Europa, introdusă recent şi în America de Nord.

Trogloxenă.

2. Clinopodes flavidus (C. Koch, 1847)?

1 ♂, deteriorat, Podpećsika Pećina, com. Valjevo, Iugoslavia (1 161 — 18.VI.1923, leg. C h a p p u i s, J e a n n e l, M a g d e l e i n e şi W i n k l e r).

Specie răspîndită în aproape toată regiunea holarctică.

Trogloxenă.

3. Strigamia crassipes (C.L. Koch, 1835)

1 ♂, Compagnaga lecia, dep. Basses Pyrénées, Franţa (986 A — 14. II.1920, leg. B o l i v a r, C h a p p u i s şi J e a n n e l).

Specie citată în Europa, mai ales în regiunile muntoase.

Trogloxenă.

II. Ord. SCOLOPENDROMORPHA (Pocock, 1895)

4. Theathops erythrocephala (C. Koch, 1847)

Sin. : *T. erythrocephala breuili* Matic 1960, Zool. Anz., Bd. 165, Heft 11/12, p. 446.

1 exemplar, Cueva del Cerro de la Pileta, prov. Malaga, Spania (935 — 21.IV.1918, leg. B r e u i l).

Subspecia descrisă de noi este în realitate o formă tipică. Studiul ulterior al unui mare număr de exemplare ne-a arătat că autorii mai vechi au descris incomplet această specie ; de aici, deosebirile semnalate de noi la descrierea subspeciei.

Specie cunoscută din Muntenegru-Dalmația, litoralul Croației, Istria (Iugoslavia), Italia, Portugalia, Spania, Oregon și California (S.U.A.).

Trogloxenă (?).

5. Cryptops (C.) hortensis Leach, 1814

1 exemplar, Peștera Corobana de la Poarta lui Ionel — Gîrda Scărișoara, România (1 209).

Specie cu o largă răspîndire în Europa.

Troglofilă (?).

6. Cryptops (C.) parisi Brolemann, 1920

1 exemplar, Peștera de la Ciumarna — Întregalde, Teiuș, România (1 325).

1 exemplar, Buco del Frate, prov. Brescia, Italia (1 225).

Specie larg răspîndită în Europa.

Troglofilă (?).

7. Cryptops (C.) trisulcatus (Brolemann, 1902)

1 exemplar, Peștera Tismana, România (1 325).

4 exemplare, Le Kef — Tunisia (69).

1 exemplar, Banyuls, Franța.

Specie circummediteraneană. În nord ajunge pînă în țara noastră, de unde este citată numai din peșteri (Z. M a t i c și Ș t. N e g r e a, 1966).

Probabil un element subtroglofil.

8. Cryptops (C.) croaticus croaticus Verhoeff, 1931

1 exemplar, Buco del Frate, prov. Brescia, Italia (1 225 — 8.IX. 1925, leg. C h a p p u i s și J e a n n e l).

Forma aceasta, descrisă de K. W. V e r h o e f f, este foarte apropiată de specia *C. anomalans* Newp., de care se deosebeşte cu foarte mare greutate. Exemplarul din colecţie îl considerăm ca aparţinînd acestei subspecii după conformaţia şanţurilor de pe capsula cefalică şi de pe primul tergit.

Specie cunoscută pînă în prezent numai din Croaţia (Iugoslavia), Munţii Apuseni şi Banat (România).

Subtroglofilă (?)

9. Cryptops croaticus burzenlandicus Verhoeff, 1931

1 exemplar, Peştera de la Pîrîul Fanului — Valea Iada, Munţii Apuseni, România (44).

Specie comună peste tot în Transilvania.

Subtroglofilă (?).

10. Cryptops (C.) jeanneli Matic, 1960

Zool. Anz., Bd. 165, Heft 11/12, p. 443.

2 exemplare, Grotte Val. Feriéra — Seranon şi Baume Grand, Franţa (185, leg. J e a n n e l).

Specia se cunoaşte deocamdată numai din aceste două localităţi.

Probabil un element troglofil.

11. Cryptops (C.) hispanus Brolemann, 1928

1 exemplar, Cueva del Cerro de la Pileta, Spania (935 — 21.IV.1919, leg. B r e u i l).

Prin tarsul biarticulat, această specie se deosebeşte cu multă uşurinţă de toate speciile de *Cryptops* din Europa. Se cunoaşte numai din Spania.

Trogloxenă (?).

III. Ord. LITHOBIOMORPHA (Pocock, 1895)

12. Eupolybothrus leptopus Latzel, 1880

Specie politipică, reprezentată în colecţie prin formele : *E. leptopus* f. *leptopus* şi *E. leptopus* f. *brolemanni*.

a) *E. leptopus* f. *leptopus* Latzel, 1880

1 ♀, Cueva Solanes, prov. Tarragona, Spania (1 031 — 21.IV.1920, leg. B o l i v a r şi J e a n n e l).

1 ♂, Devojačka Pećina, reg. Timoc, Iugoslavia (1 231 — 8.VI.1923, leg. C h a p p u i s, J e a n n e l, M a g d e l e i n e şi W i n k l e r).

1 ♂, 4 ♀♀, Fonte di Oliero, prov. Vicenza, Italia (1 231 — 11.IX. 1925, leg. Chappuis şi Jeannel).

1 ♂, Covolo della Guerra, prov. Vicenza, Italia (1 226 — 9.IX.1925, leg. Chappuis şi Jeannel).

b) *E. leptopus* f. *brolemanni* Verhoeff, 1895

3 ♀♀, Peştera de la Vîrful Înalt — România (1 312 — 3.VI.1928, leg. Chappuis şi Winkler).

1 ♀, Peştera din Poiana Ruşchiului — România (1 341 — 15.VI. 1929, leg. Chappuis şi Winkler).

6 ♀♀, 1 ♂, Fonte di Oliero, prov. Vicenza, Italia (1 231 — 11.IX. 1925, leg. Chappuis şi Jeannel).

1 ♀, Devojačka Pećina, Iugoslavia (1 154—8.VI.1923, leg. Chappuis, Jeannel, Magdelaine şi Winkler).

Constatăm că în colecţie se găsesc, chiar din aceeaşi peşteră, exemplare cu prelungiri pe tergitul VI, care aparţin formei *leptopus*, precum şi exemplare lipsite de prelungiri pe tergitul VI, care aparţin formei *brolemanni*. Statutul de subspecii dat pe această bază de K. W. Verhoeff acestor forme nu poate fi valabil. Deocamdată le prezentăm ca simple forme descrise după variaţii individuale a căror valoare sistematică este îndoielnică.

Cercetări recent întreprinse de Şt. Negrea (1964) scot în evidenţă unele caractere noi care delimitează aceste două forme. Este necesar, după părerea noastră, un studiu comparativ, bazat pe material din diferite regiuni, pentru a se constata valoarea sistematică a celor şapte forme descrise de K. W. Verhoeff pe un areal atît de restrîns.

Femela din Fonte di Oliero care este lipsită de prelungiri pe tergitul VI este de talie mică, pare a fi juvenilă, fapt ce ar pleda pentru apariţia acestui caracter numai la indivizii maturi. Contrazicînd însă cele semnalate mai sus, o altă femelă imatură din aceeaşi peşteră prezintă prelungiri evidente pe tergitul VI. Aceasta ne arată că ne putem găsi de fapt în faţa a două specii foarte apropiate şi ale căror caractere diferenţiale nu sînt încă bine cunoscute. Cercetările întreprinse de Şt. Negrea (1964) trebuie continuate pe un material mai bogat, chiar din peşterile noastre, unde coexistă ambele forme. Este de asemenea probabil ca prelungirile de pe tergitul VI să reprezinte un caracter sexual secundar, deoarece de obicei indivizii femeli sînt lipsiţi de aceste formaţiuni.

13. Eupolybothrus transsylvanicus Latzel, 1882

1 ♂, 1 ♀, Podpećsika Pećina, Iugoslavia (1 161 — 18.VI.1923, leg. Chappuis, Jeannel, Magdelaine şi Winkler).

Specie larg răspîndită în România, în Banat, nordul Olteniei şi, în parte, în Munţii Zarandului. Se cunoaşte şi din Iugoslavia şi Bulgaria.

Subtroglofilă.

14. Harpolithobius anodus dentatus Matic, 1957

Bull. Mus. Hist. Nat. Pays Serbe, Bd. 10, p. 20.

1 ♀, Devojačka Pečina (1 154 — 8.VI.1923, leg. Chappuis, Jeannel, Magdelaine și Winkler).

Specie cunoscută pînă în prezent numai din peșteri în Iugoslavia și România.

Probabil un element troglofil sau chiar troglobiont.

15. Lithobius leptotarsis Matic, 1959

Sin. : *Lithobius validus leptotarsis* Matic, 1959, St. și cerc. biol., Cluj, vol. X, nr. 2, p. 323.

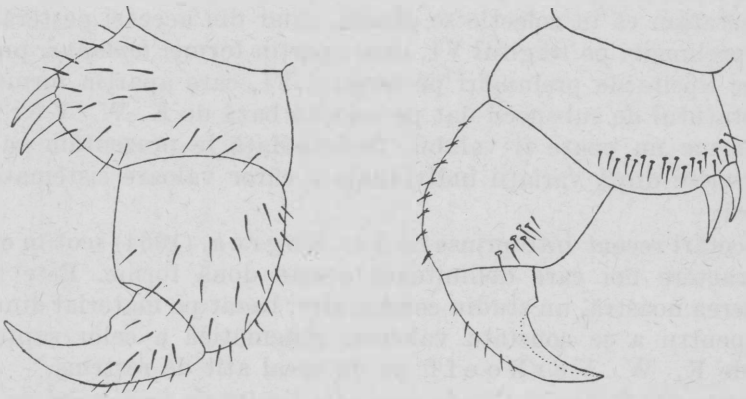

a *b*

Fig. 1. — *Lithobius leptotarsis* Matic. Gonopod femel. *a* — văzut pe fața externă (anterioară), *b* — văzut pe fața internă (posterioară).

1 ♂, 4♀♀, 1 larvă, Cueva de Landarbáse, prov. Guipúzcoa, Spania (945 — 18.VIII.1919, leg. Breuil și Jeannel).

2 ♀♀, Ferat del Rastre, prov. Taragen, Spania (1 025 — 15.IV. 1920, leg. Bolivar și Jeannel).

1 ♀, Cueva de Malkeraundi, prov. Guipúzcoa, Spania (954 — 23. VIII. 1919, leg. Bolivar, Breuil și Jeannel).

Verificînd exemplarele din colecție, am constatat că deosebirile dintre acestea și celelalte rase ale speciei *L. validus* sînt foarte importante. Astfel, talia mare, prelungirile de pe tergitul IV și mai ales șanțul tibial de la mascul sînt caractere care separă specia noastră de toate formele cunoscute ale speciei *L. validus* = *L. punctulatus*.

Gonopodele femele sînt puternice, gheara apicală este alungită și asemănătoare mai mult cu cea de la genul *Eupolybothrus*. C. Prunescu (1966) descrie precis aceste gonopode, fără a le prezenta într-un desen. De aceea găsim utilă prezentarea lor în figura 1.

Troglofilă.

16. Lithobius punctulatus punctulatus C. Koch, 1847

1 ♂, 1 ♀, Grotte de Luegg, Predjama, com. Bukovje, aproape de Postojna, Iugoslavia (1 405 — 13.IX.1930).

1 ♂, Cueva de Mairuelegorreta, prov. Alava, Spania (957 — 28. VIII.1919, leg. Bolivar, Breuil și Jeannel).

1 ♂, grota Fonte del Forame, com. Arcade, prov. Trevizo, Italia (1 223 — 12.IX.1925, leg. Chappuis și Jeannel).

1 ♀, Grotte des Neuf Fonts, dep. Ariège, Franța (1 406 — 12.IX. 1930).

La unele exemplare, numărul articolelor antenale ajunge la 50, iar prelungirile de pe tergitul VI sînt abia schițate. După părerea noastră, antenele nu pot servi la delimitarea precisă a subspeciei acesteia de cele învecinate. Caracterul cel mai important îl formează alungirea picioarelor și conformația pintenilor gonopodiali, care sînt scurți și ascuțiți.

Subspecie cunoscută pînă în prezent din Austria, Iugoslavia și nordul Italiei. Constatăm că este prezentă și în Spania.

Trogloxenă (?).

17. Lithobius matici biharicus Prunescu, 1966

1 ♂, Peștera de la Preușa, România (1 053 — 4. V.1921, leg. Racoviță și Jeannel).

1 ♂, Peștera de la Pîrîul Budu, România (1 257 — 4.V.1926, leg. Chappuis, Jeannel și Winkler).

2 ♂♂, 2 ♀♀, 2 larve, Petnička Pećina, Iugoslavia (1 168 — 1.VI. 1923, leg. Chappuis, Jeannel, Magdelaine și Winkler).

Exemplarele din Iugoslavia, pe care le considerăm ca aparținînd acestei subspecii, prezintă picioarele alungite, ca la specia *L. punctulatus*, însă antenele sînt scurte și formate numai din 36—38 de articole. Aceasta ne arată că speciile *L. matici* și *L. punctulatus* nu sînt, în stadiul actual al cunoștințelor, destul de bine conturate.

Specie subtroglofilă, cunoscută numai din Munții Bihorului (România) și Iugoslavia.

18. Lithobius piceus gracilitarsis Brolemann, 1898

♂♂ și ♀♀, din următoarele peșteri din provincia Guipúzcoa, Spania : Cueva de Aitzeguia (960 — 31.VIII.1919, leg. Bolivar, Breuil și Jeannel); Cueva de Chorrote (947 A — 20.VIII.1919, leg. Bolivar, Breuil și Jeannel); Cueva de la Guadalupe (966 — 5.IX.1919, leg. Bolivar și Jeannel); Cueva de Hernio Chiqui (949 — 20. VIII.1919, leg. Breuil).

2 ♂♂, Cueva de las Maravillas de Castellón, prov. Castellón de la Plana, Spania (1 019 — 9.IV.1920, leg. Bolivar și Jeannel).

3 ♀♀, Cueva de San Ciprian y Santa Ysabela, prov. Vizcya, Spania (969 — 11.IX.1919, leg. Bolivar și Jeannel).

Subspecie răspîndită în sudul Franței și nordul Spaniei, mai ales în peșteri. Exemplarele din colecție prezintă spin coxolateral pe coxa picioarelor 14 și 15. Citările acestei subspecii în alte părți (Cehoslovacia, România) trebuie verificate pe material bogat, deoarece se pare că această formă este cantonată numai pe ambii versanți ai Pirineilor.

Element subtroglofil.

19. Lithobius insignis Meinert, 1872

Specie politipică, reprezentată în colecție prin două forme: *L. insignis* f. *insignis* și *L. insignis* f. *anomalans*.

a) *L. insignis* f. *insignis* Meinert, 1872

3 ♂♂, Cueva del Suste, prov. Cadiz, Spania (933 — 9.IV.1918, leg. B r e u i l).

b) *L. insignis* f. *anomalans* Machado, 1952

1 ♂, 2 ♀♀, Cueva del Cerro de la Pileta, prov. Malaga, Spania (935 — 21.IV.1918, leg. B r e u i l).

Și la această specie, lungimea antenelor și prelungirile de pe tergite prezintă mari variații, fapt ce impune revizuirea formelor descrise. Specie comună în Peninsula Iberică.

20. Lithobius motasi n.sp.

Material. 1 ♀, colecția „Biospeologica", seria VII, Institutul de speologie, Filiala Cluj (nr. 935).

Terra typica. Cueva del Cerro de la Pileta, situată în Sierra de Libar, prov. Malaga, Spania (935 — 15.IV.1919, leg. B r e u i l).

Derivatio nominis. Dedicăm această specie profesorului C. M o t a ș, director al Institutului de speologie „E. G. Racoviță" între anii 1956 și 1964.

D e s c r i e r e. Lungimea corpului de 22 mm. Corpul este colorat în galben pal, cu nuanțe ceva mai închise pe tergite, pe forcipule și pe marginea posterioară a capului.

Capul este aproximativ la fel de lung cît este de lat. Șanțul frontal este evident, iar șanțul ce mărginește bureletul cefalic se lărgește la mijlocul părții posterioare a capului. Capsula cefalică nu acoperă forcipulele (fig. 2*a*).

Antenele sînt foarte lungi, aproximativ de 17 mm, trec de marginea posterioară a tergitului XIII. Articolele antenale sînt păroase și mai lungi decît late. Antena este constituită din 59 de articole.

Ocelii sînt distincți, așezați pe patru șiruri neregulate, în număr de 1 + 13 pînă la 1 + 17. Organul lui Tömösváry este mic, dar distinct.

Sincoxitul forcipular este înarmat cu 7 + 7 dinți conici, tociți la vîrf. Scobitura mediană este îngustă, iar porodonții sînt mici și așezați lateral (fig. 2 *b*). Forcipulele sînt puternice și cu puțini peri pe ele.

Tergitele sînt netede, cu peri foarte puțini pe ele. Tergitele I, II, III și V au colțurile marginii posterioare rotunjite. Tergitul IV are marginea

posterioară aproape dreaptă, cu colțurile drepte, iar tergitul VI are colțurile ascuțite, însă lipsite de prelungiri. Tergitele VIII, X și XII au colțurile marginii posterioare de asemenea ascuțite, dar lipsite de prelungiri. Tergi-

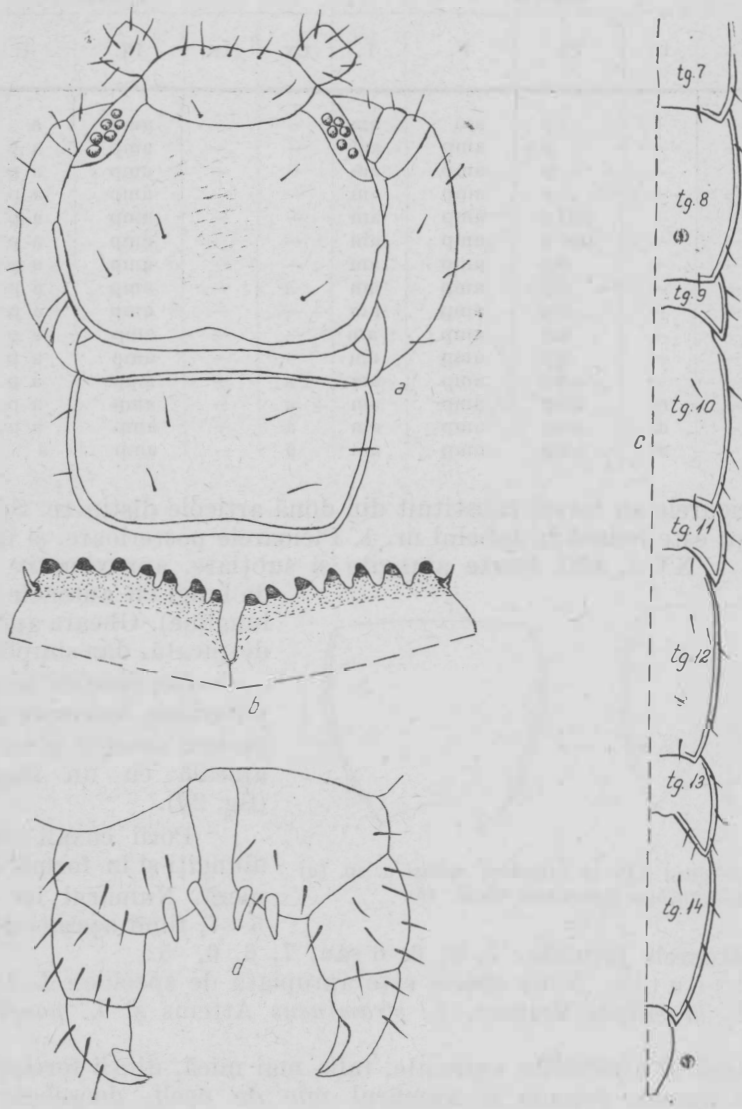

Fig. 2. — *Lithobius motasi* n. sp. *a* — capul și primele două tergite (dorsal), *b* — marginea rostrală a sincoxitului forcipular, *c* — marginea dreaptă a tergitelor VII—XVI, *d* — gonopodele femele.

tele IX, XI și XIII au colțurile marginii posterioare prevăzute cu prelungiri triunghiulare mici, dar ascuțite (fig. 2 *c*). La colțurile marginii posterioare ale tergitului VII există prelungiri, însă acestea sînt abia schițate. Tergitul XIV prezintă de asemenea prelungiri, dar acestea sînt mici și ascuțite (fig. 2 *d*).

Tabelul nr. 1

Spinulaţia picioarelor la *Lithobius motasi* n. sp.

Nr. pic.	Ventral					Dorsal				
	Cx.	tr.	Pf.	F.	T.	Cx.	tr.	Pf.	F.	T.
1	—	—	p	am	am	—	—	amp	a	a
2	—	—	p	amp	am	—	—	amp	a p	a
3	—	—	p	amp	am	—	—	amp	a p	a p
4	—	—	p	amp	am	—	—	amp	a p	a p
5	—	—	(m) p	amp	am	—	—	amp	a p	a p
6	—	—	(m) p	amp	am	—	—	amp	a p	a p
7	—	—	mp	amp	am	—	—	amp	a p	a p
8	—	—	mp	amp	am	—	—	amp	a p	a p
9	—	—	mp	amp	am	—	—	amp	a p	a p
10	—	—	mp	amp	am	—	—	amp	a p	a p
11	—	—	mp	amp	am	—	—	amp	a p	a p
12	—	—	amp	amp	am	a	—	amp	a p	a p
13	—	m	amp	amp	am	a	—	amp	a p	a p
14	—	m	amp	amp	am	a	—	amp	a p	a p
15	—	m	amp	amp	am	a	—	amp	a	—

Picioarele au tarsul constituit din două articole distincte. Spinulaţia picioarelor este redată în tabelul nr. 1. Picioarele posterioare, şi în special perechea a XV-a, sînt foarte alungite şi subţiate, aproximativ tot atît de lungi cît antenele (15 mm lungime). Gheara apicală este despicată, dar simplă.

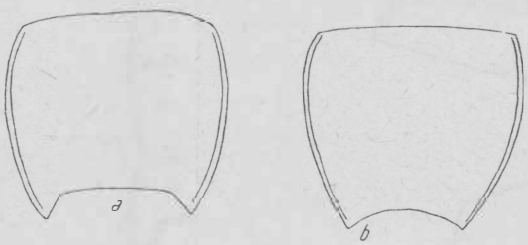

Fig. 3. — Tergitul XIV la *Lithobius motasi* n. sp. (*a*) şi *Lithobius leptotarsis* Matic (*b*).

Gonopodele femele sînt puternice, înarmate cu 2 + 2 pinteni ascuţiţi şi cu o gheară apicală cu un singur vîrf (fig. 2*d*).

Porii coxali sînt mari, alungiţi şi în formă de butonieră. Numărul lor este de 5—7, fiind aşezaţi după una din următoarele formule : 7, 6, 6, 6 sau, 7, 6, 6, 5.

D i s c u ţ i i. Noua specie este apropiată de speciile : *L. leptotarsis* Matic, *L. gracilipes* Meinert, *L. stramineus* Attems şi *L. paucispinosus* Attems.

Numărul articolelor antenale, talia mai mică, dinţii forcipulari mai puţini la număr, precum şi numărul mic de oceli, deosebesc speciile *L. stramineus* şi *L. paucispinosus* de specia noastră.

L. motasi n. sp. se deosebeşte de specia *L. gracilipes* Mein. prin antenele sale foarte lungi, formate din articole numeroase, apoi prin dinţii forcipulari, ocelii şi prelungirile de pe tergite. Numărul mai mic de oceli şi pori coxali, precum şi lipsa prelungirilor de pe unele tergite, numărul mai mare de articole antenale deosebesc specia nouă de *L. leptotarsis* Matic. Şi conformaţia tergitului XIV la cele două specii este diferită (fig. 3*a*).

21. Lithobius forficatus (Linné)

2 ♂♂, 2 ♀♀, Peştera Mare de la Soroniște, România (1 122 — 8.VII.1922, leg. Racoviță și Jeannel).

Specie holarctică, larg răspîndită în regiunea palearctică.

Troglofilă.

22. Lithobius fagniezi Ribaut, 1926

2 ♀♀, Grotte des Fées d'Hyers, dep. Var, Franța (1 358 — VIII. 1929, leg. Fagniez și Jeannel).

2 ♀♀, Grotte de la Foux, dep. Var, Franța (1 356 — VIII.1929, leg. Fagniez și Jeannel).

1 ♀, Grotte du Saint-Trou, dep. Var, Franța (1 357 — VIII.1929, leg. Fagniez și Jeannel).

Se cunoaște numai din peșterile Franței.

Troglobiontă.

23. Lithobius romanus inopinatus Matic, 1967

Sin. : *L. piceus hispanicus* Matic 1959, Arch. Zool. exp. gén., Notes et Revue, vol. 98, nr. 1, p. 14.

3 ♀♀, 2 ♂♂, Cueva de Aitzquirri, prov. Guipúzcoa, Spania (959 — 31.VIII.1919, leg. Bolivar, Breuil și Jeannel).

Această specie se cunoștea numai din peștera citată mai sus. Numele ei a fost schimbat deoarece era preocupat. Alăturarea ei speciei *L. romanus* a fost făcută pe baza unui studiu din care reiese că K. W. Verhoeff nu a cunoscut specia *L. romanus*, fapt ce a dus la eroarea de mai sus.

Probabil formă troglofilă.

24. Lithobius peregrinus Latzel, 1880

3 ♀♀, Podpećka Pećina, dep. Titovo-Užice, Iugoslavia (1 161 — 18. VI.1923, leg. Chappuis, Jeannel, Magdelaine și Winkler).

O considerăm ca sigură numai pentru Iugoslavia. Datele altor autori trebuie revizuite, deoarece, după părerea noastră, ei nu au cunoscut specia lui Latzel.

Specie troglofilă (?).

Din aceeași peșteră s-a descris forma *L. peregrinus petničkensis* Matic, 1967 = *L. peregrinus* var. *piceus* Matic, 1957 (Bull. Mus. Hist. Nat. Pays Serbe, B. 10, p. 16) al cărei nume a fost de asemenea schimbat, *piceus* fiind preocupat.

25. Lithobius serbicus Matic, 1957

Sin. : *L. peregrinus serbicus* Matic, 1957, Bull. Mus. Hist. Nat. Pays Serbe, Bd. 10, p. 18.

1 ♀, Grota Podpećka Pećina, dep. Titovo-Užice, Iugoslavia (1 271 — 1.VII.1923, leg. Chappuis, Jeannel, Magdelaine şi Winkler).

Deosebirile mari dintre această formă şi *L. peregrinus* ne-au determinat să o considerăm ca pe o specie bună.

Probabil element troglobiont.

26. Lithobius melanops Newport, 1845

1 ♀, Peştera de sub Piatra Lacului, România (1 217 — 2.VIII.1924, leg. Chappuis şi Jeannel).

Specie sinantropă larg răspîndită în regiunea holarctică, fiind recent introdusă şi în America de Nord.

Element subtroglofil.

27. Lithobius aulacopus Latzel, 1880 ?

1 ♂, Grotte d'Aubert, dep. Ariège, Franţa (1 048 — 28.V.1920, leg. Fagniez şi Jeannel).

Exemplarul din colecţie nu se încadrează perfect în diagnoza acestei specii. Este cunoscută numai în vestul Europei.

Trogloxenă (?).

28. Lithobius troglodytes Latzel, 1886

Specie politipică, troglofilă, comună în Pirinei. În colecţie există numeroase exemplare care aparţin următoarelor forme :

a) *L. troglodytes* f. *troglodytes* Latzel, 1886

1 ♂, Grotte de l'Herm, dep. Ariège, Franţa (1 040 — 25.V.1920, leg. Fagniez şi Jeannel).

b) *L. troglodytes* f. *media* Demange, 1956

2 ♂♂, 1 ♀, Grotte de l'Herm.

c) *L. troglodytes* f. *scutigeropsis* Brolemann, 1930

2 ♀♀, Grotte du Mas-d'Azil, dep. Ariège, Franţa (979 — 20.XII. 1919, leg. Fagniez şi Jeannel).

1 ♀, 3♂♂, Grotte de l'Herm, dep. Ariège, Franţa (leg. Fagniez şi Jeannel).

d) *L. troglodytes* f. *multidentata* Demange, 1956

2 ♀♀, 1 ♂, Grotte de l'Oueil du Neez, dep. Basses-Pyrénées (987 — 16.II.1920, leg. Bolivar, Brolemann şi Jeannel).

e) *L. troglodytes* f. *rupicola* (Brolemann, 1898)

1 ♂, 1 ♀, Cova gran de la Febró, prov. Tarragona, Spania (1 032 — 22.IV.1920, leg. Bolivar și Jeannel).

1 ♀, Cueva de San Adrian, prov. Guipúzcoa, Spania (962 — 1.IX. 1919, leg. Bolivar, Breuil și Jeannel).

1 ♀, Cueva Hernio Chiqui, prov. Guipúzcoa, Spania (949 — 20. VIII.1919, leg. Breuil).

Element troglofil, comun în peșterile din Pirinei.

29. Lithobius speluncarum Fanzago, 1877

1 ♂, Grotte de Tourtouse, dep. Ariège, Franța (1 052 — 30.V.1920, leg. Fagniez și Jeannel).

3 ♀♀, 1 ♂, Grotte de Férobac, dep. Ariège, Franța (1 042 — 28.V. 1920, leg. Fagniez și Jeannel).

1 ♀, Grotte de Peyort, dep. Ariège, Franța (1 051 — 29.V.1920, leg. Fagniez și Jeannel).

Specie cunoscută numai din peșterile departamentului Ariège. Specie troglobiontă.

30. Lithobius crypticola Ribaut, 1926

3 ♀♀, 1 ♂, Grotte d'Iribéry, dep. Basses-Pyrénées, Franța (1 286 — 12.VIII.1926, leg. Jeannel și Winkler).

1 ♀, Grotte d'Oxibar, dep. Basses-Pyrénées, Franța (984 — 14.II. 1920, leg. Bolivar și Jeannel).

Specie cunoscută numai din peșterile din departamentul Basses-Pyrénées și din Gave d'Oloron.

În Grotte d'Oxibar trăiește și *L. crypticola* f. *bicuspidata* Matic, caracterizată prin conformația particulară a gonopodului femel.

a) *L. crypticola* f. *bicuspidata* Matic, 1958

Notes Biospeol., XIII, p. 158.

2 ♀♀ (10.VIII.1926, leg. Bolivar și Jeannel)

2 ♀♀, 1 ♂ (leg. Chappuis, Jeannel și Winkler).

Specia *L. crypticola* este troglobiontă.

31. Lithobius alavicus Matic, 1959

Sin. : *L. crypticola alavicus* Matic, 1959. St. și cerc. biol., Cluj, vol. X, nr. 2, p. 326.

1 ♂, Cueva de Legorras, prov. Alava, Spania (955 — 27.VIII.1919, leg. Bolivar, Breuil și Jeannel).

1 ♀, Cueva de Mairuelegorreta, prov. Alava, Spania (957 — 28.VIII. 1919, leg. Bolivar, Breuil și Jeannel).

1 ♀, Cueva de Hernialde, prov. Guipúzcoa, Spania (950 — 21.VIII. 1919, leg. Bolivar, Breuil și Jeannel).

Revizuind determinarea făcută, considerăm că există destule caractere diferențiale care să delimiteze *L. alavicus* de *L. crypticola*.

Se cunoaște deocamdată numai din peșterile citate mai sus, situate în nordul Spaniei.

Probabil specie troglobiontă.

32. Lithobius tricuspis Meinert, 1872

1 ♂, Grotte de Peyrounard, dep. Ariège, Franța (980 — 20.XII. 1919, leg. Fagniez și Jeannel).

4 ♀♀, 3 ♂♂, Grotte de Capètes, dep. Ariège, Franța (1 037 — 24.V. 1920, leg. Fagniez și Jeannel).

4 ♀♀, 2 ♂♂, Grotte inférieure du Queire, dep. Ariège, Franța (1 044 — 27.V.1920, leg. Fagniez și Jeannel).

Specie central- și vest-europeană, mult mai comună în afara peșterilor.

Element troglofil (?).

33. Lithobius decapolitus Matic, Negrea și Prunescu, 1962

Com. Acad. R.P.R., vol. XII, nr. 12, p. 1 307.

Numeroși ♂♂ și ♀♀ din: Peștera Sf. Grigore Decapolitul (1 268, 1 338 — 5.IX.1928 și 14.VI.1929, leg. Pușcariu, Chappuis și Winkler); Peștera Muierii (1 336, 1 337 — 13.VI.1929, leg. Chappuis și Winkler); Peștera Boierilor (1 319— 9.VI.1928 leg. Chappuis și Winkler); Peștera Picuiel (1 321 — 10.VI.1928, leg. Chappuis); Peștera Laptelui (1 384 — 26.V.1930, leg. Chappuis și Winkler); Peștera de la Cheile Comoriștei (1 368 — 19.V.1930, leg. Chappuis și Winkler); Peștera de la Isverna (1 314 — 4.VI.1926, leg. Chappuis și Winkler) și Peștera de la Bobotă (1 123 — 21.VI.1922, leg. Jeannel).

Specie endemică, cunoscută numai din peșterile din nordul și vestul Olteniei, de pe valea Cernei și din sudul Hunedoarei.

Troglobiontă.

34. Lithobius agilis C. Koch, 1847

1 ♀, Grotte inférieure du Queire, dep. Ariège, Franța (1 044 — 27.V.1920, leg. Fagniez și Jeannel).

Specie citată din multe părți ale Europei. O considerăm ca sigur prezentă numai în centrul Europei, Franța, nordul Italiei și Anglia.

Trogloxenă (?).

35. Lithobius ribauti Chalande, 1907

1 ♂, Grotte de Capètes, dep. Ariège, Franța (1 037 — 24.V.1920, leg. Fagniez și Jeannel)..

1 ♀, Cueva de Malkoraundi (954 — 23.VIII.1919, leg. Bolivar, Breuil și Jeannel).

Specie cunoscută numai din Pirinei, de altfel destul de rară și aici. Femela din colecție are prelungiri pe tergitele XI și XIII. Această specie se apropie prin conformația forcipulelor și a coxosternului forcipular de speciile genului *Harpolithobius* Verh. Nu adoptăm părerea lui K. W. Verhoeff (1937), care arată că ar fi vorba de un *L. castaneus* Newp. nedezvoltat. Ambii indivizi din colecție sînt adulți și se deosebesc de *L. castaneus* și prin conformația coxosternului forcipular, caracter pe care se bazează K. W. Verhoeff (1937) cînd desființează această specie.

Studiile ulterioare, bazate pe material bogat, nu numai că vor demonstra validitatea acestei specii, dar vor găsi caractere noi de asemănare între *L. ribauti* și speciile genului *Harpolithobius*, gen care lipsește din fauna țărilor vest-europene, aducînd argumente noi în explicarea filogeniei acestui grup.

Specie troglofilă (?).

36. Lithobius pilicornis doriae (Pocock, 1890)

2 ♀♀, Grotte de Sainte-Hélène, dep. Ariège, Franța (974 — 6.XII. 1919, leg. Jeannel).

2 ♀♀, Grotte du Mas-d'Azil, dep. Ariège, Franța (979 — 20.XII. 1919, leg. Fagniez și Jeannel).

1 ♀, Grotte de Bétharran, dep. Basses-Pyrénées, Franța (1 287 — 13. VIII. 1926, leg. Chappuis și Winkler).

1 ♀, Lapa dos Ladoeiros, dep. Santarem, Portugalia (999 — 17. VI.1918, leg. Breuil și Fleury).

1 ♀ juvenilă, Lapa d'Ovelha, dep. Santarem, Portugalia (1 000 — 17.VI.1918, leg. Breuil și Fleury).

1 ♂, Galeries des Olhos d'Agua, dep. Santarem, Portugalia (1 002 — 18.VI.1918, leg. Breuil și Fleury).

2 ♀♀, Cueva de Mendicute, prov. Guipúzcoa, Spania (948 — 20. VIII.1919, leg. Bolivar, Breuil și Jeannel).

1 ♂, Cueva Cerdána, prov. Castellón de la Plana, Spania (1 018 — 8.IV.1920, leg. Bolivar și Jeannel).

Subspecie cunoscută din Pirinei și Portugalia. Exemplarele din colecție prezintă unele caractere care ne arată că această subspecie încă nu este bine delimitată de forma nominată.

Element troglofil.

37. Lithobius pilicornis hexodus (Brolemann, 1889)

1 ♀, cu 3 + 3 pinteni gonopodiali, Grotte du Mas-d'Azil, dep. Ariège, Franța (979 — 20.XII.1919, leg. Fagniez și Jeannel).

Se cunoaște numai din Alpii francezi și Lombardia.

Probabil element trogloxen.

38. Lithobius cavernicola Fanzago, 1877

1 ♀, Grotte de Hount-Sante, dep. Ariège, Franţa (1 045 — 25.V. 1920, leg. F a g n i e z şi J e a n n e l).

Specie cunoscută numai din peşterile din departamentele Ariège şi Aude, Franţa.

Specie troglobiontă.

39. Lithobius jeanneli Matic, 1958

Notes Biospeol., XIII, p. 160.

1 ♂, 2♀♀, Grotte de Gargas, dep. Hautes-Pyrénées, Franţa (944 — 17.VIII.1919, leg. B r e u i l şi J e a n n e l).

Specie troglobiontă. Se cunoaşte numai din această peşteră.

40. Lithobius castaneus castaneus Newport, 1844

1 ♀, Grotte d'Aurouze, dep. Ariège, Franţa (1 036 — 24.V.1920, leg. F a g n i e z şi J e a n n e l).

1 ♀, Grotte des Beni-Add, dep. Oran, Algeria (1 017 — 11.V.1920, leg. A r a m b o u r g şi J e a n n e l).

Formă circummediteraneană, larg răspîndită.

Troglofilă (?).

41. Lithobius castaneus audax (Meinert, 1872)

1 ♀, Grotte d'Aurouze, dep. Ariège, Franţa (1 036 — 24.V.1920, leg. F a g n i e z şi J e a n n e l).

1 ♀, Cueva del Cerro de la Pileta, prov. Malaga, Spania (992 — 21. IV.1919, leg. B r e u i l).

1 ♂, Cueva del Churreron, prov. Malaga, Spania (993 — 21.IV. 1919, leg. B r e u i l).

Subspecie citată, pînă la studiul acestei colecţii, numai din Pirinei. Reluarea studiului subspeciilor descrise pînă în prezent ca aparţinînd speciei *L. castaneus* se impune, cu atît mai mult cu cît sînt descrise numeroase rase de pe un teritoriu relativ restrîns. Existenţa în Grotte d'Aurouze a ambelor forme citate mai sus este un indiciu, în sensul că existenţa cel puţin a acestor două subspecii este îndoielnică. Probabil avem de-a face cu simple forme sau variaţii individuale.

Troglofilă (?).

42. Lithobius racovitzai Matic, 1958

Notes Biospeol., XIII, p. 165.

1 ♂, Grotte d'Aurouze, dep. Ariège, Franța (1 036 — 24.V.1920, leg. Fagniez și Jeannel).

Specie troglobiontă (?), cunoscută pînă în prezent numai din această peșteră.

43. Lithobius araïchensis Brolemann, 1924

2 ♂♂, Grotte de Glenorocky, Gibraltar (993 — 21.IV.1919, leg. Breuil).

1 ♂, Sima del Suizo, prov. Malaga, Spania (931 — 9.III.1918 leg. Breuil).

1 ♂, 1 ♀, Cueva de la Cala, prov. Malaga, Spania (936 — 2.V.1918, leg. Breuil).

1 ♂, 2 ♀♀, Cueva de la Dona Trinidad, prov. Malaga, Spania (932 — 16.IV.1918, leg. Breuil).

Specie cunoscută, pînă la studiul acestei colecții, numai din nordul Africii. Pare a fi destul de frecventă și în sudul Spaniei.

Element trogloxen (?).

44. Lithobius erythrocephalus erythrocephalus C. Koch, 1847

1 ♀, Peștera de sub Piatra Lacului, România (1 217).

Specie balcanică, larg răspîndită la altitudini medii.

Probabil un element subtroglofil.

45. Lithobius muticus C. Koch, 1847

1 ♂, Peștera de la Pîrîul Budu, România (1 257 — 19.V.1926, leg. Chappuis, Jeannel și Winkler).

Specie central-europeană, răspîndită la altitudini medii.

Subtroglofilă.

46. Lithobius navaricus Matic, 1959

Arch. Zool. exp. gen., Notes et Revue, vol. 98, nr. 1, p. 21.

2 ♂♂, 4 ♀♀, Cueva de Orbe, prov. Navarra, Spania (964 — 3.IX. 1919, leg. Bolivar Breuil și Jeannel).

Probabil element troglobiont.

47. Lithobius anophthalmus Matic, 1957

Notes Biospeol., XII, p. 127.

2 ♂♂, 1 ♀, Cueva de Arrobieta, prov. Guipúzcoa, Spania (946 — 6. VIII.1919, 994 — 25.IV.1919, leg. Bolivar, Breuil şi Jeannel.

3 ♀♀, Cueva de Hernialde, prov. Guipúzcoa, Spania (950 — 21. VIII.1919, leg. Bolivar, Breuil şi Jeannel)

1 ♂, 1 ♀, Cueva de Mendicute, prov. Guipúzcoa, Spania (948 — 20. VIII.1919, 996 — 30.IV.1919, leg. Bolivar, Breuil şi Jeannel).

1 ♀, Cueva de San Roque de Utzcorta, prov. Vizcaya, Spania (967 — 8.IX.1919, leg. Bolivar şi Jeannel).

Specie troglobiontă, cunoscută numai din peşterile citate.

48. Lithobius san-valerii Matic, 1960

Zool. Anz., Bd. 164, Heft, 11/12, p. 443.

2 ♂♂, 1 ♀, 2 larve, Cueva de San-Valerio, prov. Guipúzcoa, Spania (958 — 30.VII.1919, leg. Bolivar, Breuil şi Jeannel).

Specie cunoscută numai din Cueva de San-Valerio.

Troglobiontă.

49. Lithobius oraniensis Matic, 1967

5 ♂♂, 4 ♀♀, 4 ♂♂ juvenili, Grotte des Beni-Add, dep. Oran, Algeria (1 017 — 11.V.1919, leg. Arambourg şi Jeannel).

Probabil specie troglofilă.

50. Lithobius sp.

În colecţie se găsesc diferite exemplare deteriorate, care aparţin subgenului *Lithobius* şi care nu pot fi determinate mai ales din cauza lipsei picioarelor 14 şi 15. Prezentarea lor este necesară, mai ales pentru biospeologi, în alcătuirea unor monografii referitoare la unele peşteri sau grupe de peşteri.

a) 1 ♂, 1 ♀, Grotte de Yarem-Bourgas, Turcia (1 244 — 10.IV. 1926, leg. Jeannel).

Aceste exemplare aparţin, după părerea noastră, unei specii noi, foarte apropiată de *L. viriatus* Seliv. şi *L. incertus* Matic. Descrierea completă a acestei noi specii nefiind posibilă, prezentăm doar caracterele distinctive.

Antena foarte lungă, constituită din 65—67 de articole. Tergitele IX, XI şi XIII au prelungiri triunghiulare evidente la colţurile marginii posterioare. Numărul ocelilor este de 1 + 14. Gonopodele sînt înarmate cu 2 + 2 pinteni şi o gheară apicală tridentată. Pe coxa picioarelor 13—15 există cîte un spin lateral.

b) 1 larvă, Covolo della Guerra, prov. Vicenza, Italia (1 402 — 9. IX.1930, leg. J e a n n e l).

c) 1 ♂, Grotte de Glenorocky, Gibraltar (991 — 12.IV.1919, leg. B r e u i l).

d) 1 ♀, Grotte de Gargas, dep. Haute-Pyrénées, Franța (944 — 17. VIII.1919, leg. B r e u i l și J e a n n e l).

e) 4 ♀♀, 1 ♂, Grotte de Yarem-Bourgas, Turcia (1 245 — 10.IV.1926, leg. J e a n n e l).

Exemplarele din Grotte de Gargas sînt, după părerea noastră, apropiate de *L. romanus* Mein. Probabil ne aflăm în fața unei noi specii, care se caracterizează prin următoarele : antenele sînt lungi, constituite din 57 de articole. Coxosternul forcipular este înarmat cu 3 + 3 dinți, iar tergitele IX, XI și XIII sînt prevăzute cu prelungiri scurte la colțurile marginii posterioare. Pe coxa picioarelor 15 există un spin median (*VmCx*) și un spin coxolateral. Gonopodele femele sînt înarmate cu 2 + 2 pinteni și o gheară apicală tridentată.

Subgenul Thracolithobius Matic, 1959

51. L. (Thracolithobius) dacicus Matic, 1959

Sin. : *Lithobius* (*Monotarsobius*) *reiseri dacicus* Matic, 1959, Zool. Anz., Bd. 162, Heft 1/2, p. 52.

1 ♀, Peștera Comarnic, România (1 126—13.VII.1922, leg. J e a n n e l).

Specie cunoscută numai din cîteva peșteri din Banat.

Troglobiontă.

Subgenul Monotarsobius Verhoeff 1905

52. L. (Monotarsobius) burzenlandicus Verhoeff, 1931

1 ♀, Peștera Sf. Grigore Decapolitul, România (1 268 — 5.IX. 1925, leg. P u ș c a r i u).

1 ♂, 3 ♀♀, Peștera Moanii, România (1 092 — 6.V.1922, leg. J e a n n e l și P u ș c a r i u).

2 ♀♀, Peștera de la Coada Coischii, România (1 211 — 30.VII.1924, leg. C h a p p u i s și J e a n n e l).

Specie larg răspîndită în arcul carpatic.

Subtroglofilă.

53. L. (Monotarsobius) pustulatus Matic, 1964

Sin.: *L. (Monotarsobius) maculatus* Matic, 1957, St. şi cerc. biol., Cluj, vol. VIII, nr. 1–2, p. 199.

6 ♀♀, 3 ♂♂, Peştera din Valea Ghibarţului, România (1 192 — 26. VI.1924, leg. Chappuis, Jeannel şi Puşcariu).

2 ♂♂, Corobana de la Coteţul Dobreştilor, România (1 139 — 15. V.1923, leg. Jeannel şi Magdelaine).

Specie cunoscută numai din România, unde este destul de frecventă în peşteri. Uneori şi la exterior. Strîns legată de altitudini medii.

Subtroglofilă.

54. L. (Monotarsobius) italicus Matic, 1957

3 ♀♀, Bucco dell'Orso, prov. Como, Italia (1 223 — 5.IX.1925, leg. Chappuis şi Jeannel).

Se cunoaşte numai din această peşteră.

Specie troglobiontă (?).

55. L. (Monotarsobius) reiseri Verhoeff, 1900?

1 ♂, Cueva de Hernialde, prov. Guipúzcoa, Spania (950 — 21. VIII. 1919, leg. Bolivar, Breuil şi Jeannel).

Unicul exemplar din colecţie îl considerăm ca aparţinînd speciei lui K. W. Verhoeff, deşi prezintă unele caractere diferenţiale. Avînd în vedere faptul că K. W. Verhoeff a descris foarte sumar această specie şi în lipsa unui material comparativ, nu mai descriem o unitate sistematică nouă.

Specie cunoscută pînă în prezent numai din Iugoslavia.

Element troglofil (?).

IV. Ord. SCUTIGEROMORPHA Pocock, 1895

56. Scutigera coleoptrata (Linné, 1758)

1 ♀, Grota del Cameron, prov. Vicenza, Italia (1 230 — 10.IX.1925, leg. Chappuis şi Jeannel).

Specie circummediteraneană.

Troglofilă.

Concluzii

Colecția „Biospeologica", seriile VII și VIII, cuprinde un număr de 56 de specii și subspecii de chilopode. Dintre acestea, cele mai numeroase sînt litobiomorfele, care cuprind specii troglobionte deosebit de interesante.

Colecția este foarte importantă prin prezența holotipilor următoarelor forme : *Cryptops jeanneli* Matic, *Harpolithobius anodus dentatus* Matic, *Lithobius motasi* Matic, *L. romanus inopinatus* Matic, *L. serbicus* Matic, *L. peregrinus petničkensis* Matic, *L. alavicus* Matic, *L. decapolitus* Matic, Negrea, Prunescu (paratipi !), *L. jeanneli* Matic, *L. racovitzai* Matic, *L. navaricus* Matic, *L. san-valerii* Matic, *L. anophthalmus* Matic, *L. oraniensis* Matic, *L.(T.) dacicus* Matic, *L.(M.) maculatus* Matic, *L.(M.) italicus* Matic. Aproape toate formele noi pentru știință descrise după material din această colecție sînt specii troglobionte.

În colecție se găsesc și alte specii de *Lithobius*, considerate ca forme strict cavernicole (troglobionte).

Majoritatea formelor din colecție sînt elemente subtroglofile și troglofile. De altfel este destul de greu de stabilit dacă o specie este sau nu troglobiontă sau troglofilă. Dacă la litobiide lipsa ocelilor, alungirea antenelor, depigmentarea, mărirea organului lui Tömösváry și alte caractere pot fi considerate ca survenite în urma influenței mediului cavernicol, la restul grupelor (*Geophilomorpha* sau *Scolopendromorpha*) acest fapt este aproape imposibil de stabilit. Chilopodele sînt de altfel endogee, trăiesc mai ales în locuri cu un grad de umiditate destul de ridicat, la întuneric etc., deci în condiții mai mult sau mai puțin asemănătoare cu cele din peșterile nu prea adînci.

Se constată că cele mai multe specii oarbe de *Lithobius* se găsesc în peșterile din Pirinei, unde se pare că, prin numărul mare de exemplare și specii, constituie elemente faunistice importante pentru peșterile respective.

Les Chilopodes de la collection «Biospeologica»
(Séries VII — VIII)

Résumé

Le présent travail passe en revue tous les Chilopodes de la collection «Biospeologica», séries VII—VIII, qui sont conservés à l'Institut de Spéologie de Cluj. L'auteur estime qu'il est nécessaire de présenter l'ensemble de la collection, parce qu'on y trouve les holotypes d'espèces cavernicoles très intéressantes, ainsi que d'autres formes rares ou très rares.

Quoique petite, la collection, par les espèces qu'elle contient, peut être considérée comme une des collections européennes de grande valeur.

Dans ce travail on décrit aussi deux espèces nouvelles, à savoir *L. oraniensis* n. sp. d'une grotte d'Algérie et *L. motasi* n. sp. d'une grotte d'Espagne.

La description de la première espèce fait l'objet d'une autre note, tandis que la seconde est minutieusement décrite dans le présent travail.

Voici sa diagnose :

Lithobius motasi n.sp.

Longueur 22 mm ; tête aussi longue que large ; antennes très longues (17 mm), dépassant en longueur le bord postérieur du tergite XIII ; 7 + 7 dents forcipulaires ; nombre d'articles antennaires 59 ; les tergites 9, 11, 13 ont des prolongements ; la 15e paire de pattes très longue (15 mm) avec la griffe apicale simple ; spinulation comme dans le tableau 1 ; pores coxaux 5—7 ; gonopodes ♀♀ avec 2 + 2 éperons et une griffe apicale simple.

La nouvelle espèce est voisine de *L. leptotarsis* Matic et de *L.gracilipes* Mein, mais elle s'en distingue par ses antennes très longues, la conformation du tergite XIV, le nombre des ocelles, les dents forcipulaires, etc.

Explication des figures

Fig. 1. — *Lithobius leptotarsis* Matic. Gonopode femelle, *a*, face externe (antérieure), *b*, face interne (postérieure).

Fig. 2. — *Lithobius motasi* n. sp. *a*, Tête et premières deux tergites (vue dorsale) ; *b*, marge rostrale du syncoxite forcipulaire ; *d*, marge droite des tergites 7—16 ; *d*, gonopodes femelles.

Fig. 3. — Le tergite 14 chez : *a*, *Lithobius motasi* n. sp. et *b*, *Lithobius leptotarsis* Matic.

Bibliografie

1932 Brolemann H. W., *Tableaux de détermination des Chilopodes d'Afrique du Nord*, Bull. Soc. Hist. Nat. de l'Afrique du Nord, **23**, 31—64.

1958 Demange J. M., *Contribution à la connaissance de la faune cavernicole de l'Espagne (Myriapodes, Chilopodes : Lithobioidea)*, Speleon., **IX**, *1—2*, 3—25.

1957 a Matic Z., *Contribuții la cunoașterea chilopodelor din peșterile noastre*, St. și cerc. științ. (Cluj), Academia R.P.R., **VIII**, *1—2*, 197—207.

1957 b — *Contribution à la connaissance des Chilopodes cavernicoles de Yougoslavie*, Bull. Mus. Hist. Nat. Pays Serbe, **10**, 9—23.

1957 c — *Contributo alla conoscenza dei Chilopodi cavernicoli delle grotte d'Italia*, Rassegna Speologica Italiana, **IX**, *2—3*, 74—77.

1957 d — *Description d'un nouveau Lithobius cavernicole des Pyrénées espagnoles*, Notes Biospeol., **XII**, 127—135.

1958 a — *Contribution à la connaissance des Lithobius cavernicoles de France*, Notes Biospeol. **XIII**, 155—168.

1958 b — *Ordinul Scolopendromorpha în fauna R.P.R.*, St. și cerc. științ. (Cluj), Academia R.P.R., **IX**, *2*, 317—333.

1959 a — *Ein neuer Höhlenlithobiide aus dem Banat*, Zool. Anz., **162**, *1—2*, 52—55.

1959 b — *Contribution à la connaissance des Lithobiides cavernicoles de la Péninsule Ibérique*, Arch. Zool. Exp. Gén., **98**, *1*, 12—25.

1959 c — *Noi contribuții la cunoașterea Lithobiidelor cavernicole din Peninsula Iberică*. St. și cerc. biol. (Cluj), Academia R.P.R., **X**, *2*, 323—333.

1960 a — *Beiträge zur Kenntnis der blinden Lithobius-Arten Europas*, Zool. Anz., **164**, *11—12*, 443—448.

1960 b Matic Z., *Die Cryptopiden (Myriopoda, Chilopoda) der Sammlung des Speologischen Institutes „E. Racoviță" aus Cluj*, Zool. Anz., **165**, *11—12*, 442—447.
1967 — *Description d'une espèce nouvelle cavernicole de Lithobius (Lithobiomorpha, Chilopoda) de l'Algérie*, Annal. Spéléol., **XX**, *2*.
1966 Matic Z. și Negrea Șt., *Contribuție la studiul scutigeromorfelor și scolopendromorfelor (Chilopoda) din România*, Lucr. Inst. speol. „Emil Racoviță", **V**, 159—167.
1962 Matic Z., Negrea Șt., și Prunescu C., *Lithobius decapolitus n. sp. un nou chilopod cavernicol din R.P.R.*, Com. Acad. R.P.R., **XII**, *12*, 1 307—1 317.
1964 Negrea Șt., *Observații asupra variației caracterelor și dezvoltării postembrionare la unele Lithobiidae (Chilopoda) din peșterile R. P. Române*, Lucr. Inst. speol. „Emil Racoviță", **III**, 341—360.
1966 — *Litobiidele (Chilopoda, Lithobiidae) din peșterile României*, Lucr. Inst. speol. „Emil Racoviță", **V**, 141—158.
1966 Prunescu C., *Groupe des espèces Lithobius punctulatus C. Koch-Lithobius matici nom. nov. (Chilopoda) en Europe*, Acta Zool. Crac., **XI**, *3*, 51—62.
1937 Verhoeff K. W., *Zur Kenntnis der Lithobiiden-Chilopoden-Studien*, Arch. Naturg. N.F., **6**, 172—257.

Institutul pedagogic, Cluj
Primit în redacție la 1 noiembrie 1966.